

Informacija, pateikiama užsakovams, kuriems atliekami gama spektrometriniai, stroncio ir tričio aktyvumo koncentracijų tyrimai, visuminio alfa ir visuminio beta aktyvumo koncentracijų tyrimai

Informuojame, kad vienas svarbiausių mūsų skyriaus uždavinių yra užtikrinti užsakovo pasitenkinimą atliekamų tyrimų kokybe. Atlikdami tyrimus, mes gerbiame užsakovo konfidencialumą ir jo nuosavybės teises. Be užsakovo sutikimo jokie tyrimų rezultatai niekam negali būti perduodami, išskyrus Lietuvos teisės aktų nustatytus atvejus, apie kuriuos Jus gali informuoti Ekspertizės ir apšvitos stebėsenos departamento Gyventojų apšvitos stebėsenos skyriaus darbuotojai. Kadangi Gyventojų apšvitos stebėsenos skyriuje atliekama tyrimų metu gautų rezultatų analizė, Jūsų ėminio tyrimo metu gauti rezultatai gali būti panaudoti šiai analizei. Tokiu atveju informacija apie tai, kam ėminys priklausė, niekur nebus pateikiama.

Prašymą atlikti tyrimus užsakovas pateikia savo raštu, nuroydamas pristatomų ėminių pavadinimus ir kitus duomenis, kurių reikia ėminiui aprašyti. Už šios informacijos tikslumą atsako užsakovas. Ji bus naudojama tyrimų rezultatų protokole aprašant ėminus. Prašyme atlikti tyrimus taip pat nurodoma, kokius tyrimus reikės atlikti, bei įrašomas įsipareigojimas sumokėti už atliktus tyrimus. Fiziniai asmenys, prašantys atlikti tyrimus, gali užpildyti standartinę prašymo formą.

Visi gama spektrometrijos, stroncio, tričio, visuminio alfa ir visuminio beta aktyvumo koncentracijos tyrimams pateikiami ėminiai yra užsakovo nuosavybė. Tačiau didžioji atliekamų tyrimų dalis susijusi su ėminių parengimu, kurio metu ėminių savybės pasikeičia negrįžtamai. Todėl užsakovas, prieš sudarydamas sutartį arba pristatęs ėminį, privalo informuoti ar reikės jam grąžinti ėminį, ir su bandymus atliekančiais specialistais aptarti, ar tai bus įmanoma padaryti. Priešingu atveju ėminiai užsakovui negrąžinami. Ėminus į Radiacinės saugos centro Ekspertizės ir apšvitos stebėsenos departamento Gyventojų apšvitos stebėsenos skyrių pristato užsakovai, jeigu sutartyje nenumatoma kitaip. Gama spektrometriniams tyrimams reikia ne mažiau kaip 0,5 litro ėminio, radiocheminiams tyrimams – ne mažiau kaip 1 kg maisto produktų, ne mažiau kaip 1 litro pieno, ne mažiau kaip 1 litras vandens arba ne mažiau kaip 1 litro kitokio ėminio. Jeigu nurodyto kiekio pristatyti neįmanoma, apie tai būtina iš anksto informuoti Ekspertizės ir apšvitos stebėsenos departamento Gyventojų apšvitos stebėsenos skyrių ir su jo darbuotojais aptarti ar galima pristatyti mažiau ėminio.

Gama spektrometriniai tyrimai atliekami pagal standartą IEC 61452:2021 Nuclear instrumentation-Measurement of activity or emission rate of gamma-ray emitting radionuclides-Calibration and use of germanium-based spectrometers. Stroncio aktyvumų tyrimai atliekami pagal pripažintą metodiką PES-S:2004 "Stroncio (^{90}Sr) aktyvumo koncentracijos tyrimas maisto, vandens, biologiniuose ir aplinkos mėginiuose". Tričio aktyvumo koncentracija tiriama pagal standartą ISO 9698, visuminio alfa aktyvumo koncentracijos tyrimai atliekami pagal standartą ISO 9696, visuminio beta aktyvumo koncentracijos tyrimai atliekami pagal standartą ISO 9697. Visuminio alfa ir beta aktyvumo koncentracijos tyrimai taip pat atliekami pagal standartą LST EN ISO 11704.

Atitikties pareiškimas teikiamas naudojant **sprendimo taisyklę**:

- gamaspektrometrinio tyrimo rezultato atitikties Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. V-250 „Dėl Medienos ir durpių, įvežamų iš trečiųjų valstybių ir (ar) tiekiamų į Lietuvos Respublikos rinką, užterštumo ^{137}Cs radionuklidu bei medienos ir durpių kuro pelenų, užterštų ^{137}Cs radionuklidu, naudojimo ir tvarkymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta ^{137}Cs aktyvumo koncentracijos vertei: imant išmatuotos vertės ir vieno standartinio nuokrypio nuo išmatuotos vertės sumą ir apvalinant paskutinio reikšminio skaitmens tikslumu;

- gamaspektrometrinio tyrimo rezultato atitikties Lietuvos higienos normoje HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“ nustatyta radionuklidų nereguliavimo ar nekontroliavimo aktyvumo koncentracijos vertei: imant išmatuotos vertės ir vieno standartinio nuokrypio nuo išmatuotos vertės sumą ir apvalinant paskutinio reikšminio skaitmens tikslumu;

- tričio tyrimo rezultato atitiktis Lietuvos higienos normoje HN 24:2023 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ nustatyta tričio radiologinio rodiklio vertei: imant išmatuotas vertės ir suminės neapibrėžties vertės sumą ir apvalinant paskutinio reikšminio skaitmens tikslumu;

- visuminio alfa ir visuminio beta tyrimo rezultato atitiktis Lietuvos higienos normoje HN 24:2023 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ nustatytoms radiologinio rodiklio vertėms: imant visuminio alfa arba visuminio beta tyrimo rezultato vertės ir suminės neapibrėžties vertės sumą ir apvalinant paskutinio reikšminio skaitmens tikslumu;

- gamaspektrometrinio tyrimo rezultato atitiktis Lietuvos higienos normoje HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“ nustatyta statybinių medžiagų aktyvumo koncentracijos rodiklio vertei: išmatuotas vertes įvedant į formulę ir gautą vertę lyginant su nustatyta.

Užsakovas turi teisę gauti bet kokią informaciją, susijusią su jo ėminio tyrimu. Jo įgaliotas asmuo gali stebėti tyrimus, jei tai neturės neigiamos įtakos tyrimo kokybei ir nepažeis kitų užsakovų interesų.

Trukmė, per kurią tyrimas atliekamas, priklauso nuo tyrimo pobūdžio ir darbo krūvio. Ekspertizės ir apšvitos stebėsenos departamento Gyventojų apšvitos stebėsenos skyrius labai vertina užsakovo pastabas, patarimus ir nurodymus. Šio skyriaus darbuotojai pasirengę pateikti visus paaiškinimus, kurių reikia užsakovui. Visų tyrimų įkainiai yra patvirtinti sveikatos apsaugos ministro ir nurodyti Radiacinės saugos centro tinklapyje <https://rsc.lrv.lt>, apie juos informaciją gali suteikti Ekspertizės ir apšvitos stebėsenos departamento Gyventojų apšvitos stebėsenos skyriaus darbuotojai arba Radiacinės saugos centro Finansų valdymo ir bendrųjų reikalų skyrius (tel. +370 5 236 19 36). Ekspertizės ir apšvitos stebėsenos departamento Gyventojų apšvitos stebėsenos skyriaus telefonas – +370 5 263 9908.